

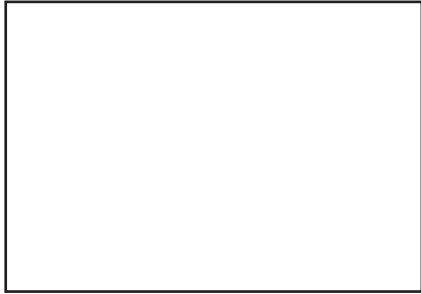

چهارک

ربابه پیروی

مجموعه گل

چهل حدیث دروغ

تهیه و تدوین: اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی

نویسنده: ربابه پیروی

مدیر هنری و طراح گرافیک: رضا باباجانی

صفحه آرایی: محمود بازدار

تذهیب جلد: سیده فهیمه کاظمی

ناشر: انتشارات قدس رضوی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۱

شمارگان: ۳۰۰۰

چاپ: مؤسسه فرهنگی قدس

شابک:

نشانی تهیه کننده: مشهد، حرم مطهر، صحن جامع رضوی

ضلع غربی، اداره امور فرهنگی

تلفن: ۰۵۱۱-۲۰۰۲۵۶۷

صندوق پستی: ۳۵۱-۹۱۷۳۵

حق چاپ محفوظ است.

دروغ

- ۱ تعریف دروغ
- ۲ علت دروغ‌گویی
- ۳ نشانه‌ی دروغگو
- ۴ دروغ به خدا و پیامبر ﷺ
- ۵ دروغ برای خندانیدن مردم
- ۶ نقل همه‌ی شنیده‌ها
- ۷ در آتش
- ۸ بوی تعفن دروغ
- ۹ دری به نفاق
- ۱۰ خیانت بزرگ
- ۱۱ منفعت گذرا
- ۱۲ بزرگ‌ترین گناه
- ۱۳ به جز دروغ!
- ۱۴ دوری از ایمان
- ۱۵ مؤمن دروغگو نمی‌شود
- ۱۶ لبه‌ی پرتگاه
- ۱۷ خرابی ایمان
- ۱۸ بدتر از شراب
- ۱۹ کلید بدی‌ها
- ۲۰ قصرهایی در بهشت

مجموعه گل

طعم ایمان	۲۱
تیرگی دل	۲۲
روسیاهی	۲۳
کم شدن روزی	۲۴
میوهی دروغ	۲۵
عاقبت دروغ	۲۶
ننگ دنیا و آتش آخرت	۲۷
بی‌اعتمادی	۲۸
همسانی با مردگان	۲۹
بلاهای سه‌گانه	۳۰
دروغ و فقر	۳۱
از بین رفتن احترام	۳۲
محرومیت از نماز شب	۳۳
دروغ و فراموشی	۳۴
دروغ، مایه‌ی تباهی	۳۵
جرأت بر دروغ‌گویی	۳۶
فرار از دروغ	۳۷
دروغ جایز!	۳۸
اصلاح بین مردم	۳۹
برای آشتی	۴۰

پیشگفتار

قدر "مجموعه‌ی گل" مرغ سحر داند و بس...

کلام خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام چونان آفتابی است که زیستن بشر در ظل انوار آن، رنگی آسمانی می‌گیرد و طعمی الهی می‌یابد. پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ائمه‌ی اطهار علیهم‌السلام، روشنگران طریق سعادتند و با هدایت‌های آن بزرگواران، گام‌های موفقیت و سعادت را در زمینه‌های مختلف زندگی می‌توان برداشت.

"مجموعه‌ی گل" عنوان کلی کتب احادیث موضوعی است که به همت محققان و نویسندگان دینی گرد آمده است و در هر کدام از آن به موضوعی خاص پرداخته شده که زوایای مختلف آن از منظر دین مورد مذاقه قرار گرفته است.

در این مجموعه سعی شده است کاربردی‌ترین موضوعات و مباحثی که نیاز بیشتر جامعه است ارائه شود. همچنین تلاش شده تا احادیثی مطرح شود که از حیث سند متقن باشد.

امید است مجموعه‌ی حاضر، بهانه‌ای شود تا فعالیت‌های گسترده‌ای در نشر آموزه‌های خاندان نور علیهم‌السلام انجام گیرد و جامعه اسلامی سرشار از معارف بلند اهل بیت علیهم‌السلام گردد.

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره‌ی امور فرهنگی

مقدمه

«وَ اجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ؛ و از گفتار باطل اجتناب ورزید.»^۱

"قول زور" را در تفاسیر به "دروغ" معنی کرده‌اند. و در این آیه خداوند امر به اجتناب از آن کرده است.

اصل کذب و دروغ، در مورد گفتار است و تفاوتی ندارد که دروغ درباره‌ی چه زمانی گفته شود؛ گذشته، حال یا آینده. همچنین تفاوتی وجود ندارد که دروغ نسبت به چه امری باشد؛ وعده‌هایی که انجام نمی‌شود یا ...

شخصی که کاری ناپسند انجام می‌دهد و یا قانونشکنی می‌کند، زمانی که در موقعیت بازخواست قرار می‌گیرد با ابزار دروغ می‌کوشد تا زشتی کار خویش را بپوشاند و دیگری را فریب دهد. لذا ماهیت دروغ، " فریب دادن" دیگران است. دروغگو در تعامل اجتماعی،

---

۱ سوره‌ی مبارکه‌ی حج، آیه‌ی ۳۰

برای بازسازی وجهه‌ی شخصیتی و اعتباری خویش تلاش می‌کند.

دروغگو، یک نوع شخص منافق است و ارتباط تنگاتنگی بین دروغ و دورویی وجود دارد. به بیان دیگر میان ظاهر و باطن فرد، سازگاری و تناسبی نیست و این عدم تطابق به عنوان مؤلفه‌ی اصلی نفاق و کذب به حساب می‌آید.

دروغ و دروغ‌گویی کلید بسیاری از پلیدی‌ها به شمار می‌رود و آثار نامطلوبی در سعادت انسان و جامعه می‌گذارد. از این رو، اسلام به شدت، با آن مبارزه کرده و پیروانش را از این خصلت زشت برحذر می‌دارد.

کسی که می‌خواهد شیرینی ایمان را در دل خود احساس کند، سزاوار است از هر گونه دروغی هر چند به شوخی، پرهیز کند. در روایاتی که می‌آید دروغ این گونه معرفی شده است؛

آتش، باب نفاق، خیانت بزرگ، بزرگ‌ترین گناه، دوری از فطرت، بدتر از شراب و... برخی از مصائب و عوارض دروغ‌گویی نیز در

این احادیث چنین آمده است؛
تیرگی دل، کم شدن روزی، بی‌اعتمادی مردم،
خشم خدا و دشمنی فرشتگان، از بین رفتن
احترام انسان، محرومیت از نماز شب و...
دروغ مواردی دارد که عبارت است از: دروغ بر
خدا و پیامبر و امام، شهادت دروغ، قسم دروغ،
و مانند آن.

تذکر این نکته نیز لازم است که اگر چه اسلام
به شدت از دروغ، نهی کرده است، ولی در
برخی موارد، مانند جایی که ضرر مالی، جانی
یا ناموسی متوجه خود انسان یا مسلمان دیگر
باشد، یا در مورد اصلاح و آشتی دادن بین
دو نفر، در شرایط جنگی و برای حفظ اسرار
مسلمانان آن را مجاز شمرده است. در این
موارد مصلحت‌های مهمتری وجود دارد که بر
مفسده‌ی دروغ غلبه دارد.

بی‌گمان توسل به اهل بیت علیهم‌السلام و عمل به
فرامین ایشان، دوست داران آن‌ها را از این گناه
بزرگ دور خواهد کرد؛ چنین باد!

ربابه پیروی

۱ — تعریف دروغ

— قَالَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— الْكِذْبُ زَوَالُ الْمَنْطِقِ عَنِ الْوَضْعِ الْإِلَهِيِّ.

— دروغ، جدایی سخن است از آنچه خدا خواسته است.

۲

علت دروغ‌گویی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

لَا يَكْذِبُ الْكَاذِبُ إِلَّا مِنْ مَهَانَةٍ نَفْسِهِ عَلَيْهِ.

دروغگو دروغ نمی‌گوید؛ مگر به سبب حقارتی که در اوست.

کنز العمال، ح ۸۲۳۱

نشانه‌ی دروغگو ۳

قَالَ الصَّادِقُ (ع):

إِنَّ آيَةَ الْكَذَّابِ بَأَنْ يُخْبِرَكَ خَبَرَ السَّمَاءِ وَ
الْأَرْضِ وَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ فَإِذَا سَأَلْتَهُ
عَنْ حَرَامِ اللَّهِ وَ حَلَالِهِ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ شَيْءٌ!

نشانه‌ی کذاب این است که از آسمان و زمین
و مشرق و مغرب به تو خبر می‌دهد اما هرگاه
درباره‌ی حرام و حلال خدا از او بپرسی؛ چیزی
در چنته ندارد!

۴

دروغ به خدا و پیامبر ﷺ

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

الْكَذِبُ عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِنْ
الْكَبَائِرِ.

دروغ بستن به خدا و رسول او ﷺ، از گناهان
کبیره است.

دروغ برای خندانند مردم

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

يَا أَبَا ذَرٍّ! وَيْلٌ لِّلَّذِي يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ
بِهِ الْقَوْمَ! وَيْلٌ لَهُ، وَيْلٌ لَهُ، وَيْلٌ لَهُ!

ای اباذر! وای بر کسی که برای خندانند مردم
دروغ بگوید! وای بر او، وای بر او، وای بر او!

۶

نقل همه‌ی شنیده‌ها

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— كَفَى بِالْمَرْءِ مِنَ الْكُذْبِ أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا
سَمِعَ.

— برای دروغ‌گویی آدمی همین بس که هر چه
می‌شنود بازگو کند.

در آتش

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ، وَهُمَا فِي
النَّارِ.

از دروغ بپرهیزید؛ زیرا دروغ توأم با انحراف از
حق است و هر دو در آتشند.

بوی تعفن دروغ

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ تَبَاعَدَ الْمَلِكُ عَنْهُ مِثْلًا، مِنْ
نَتْنِ مَا جَاءَ بِهِ.

— هرگاه بنده دروغ بگوید، از بوی گندی که پدید
آورده است فرشته یک میل از او دور می‌شود.

دری به نفاق

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِنَّ الْكَذِبَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ النَّفَاقِ.

دروغ، دری از درهای نفاق است.

۱۰ خیانت بزرگ

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— كَبُرَتْ خِيَانَةٌ أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ
لَكَ مُصَدِّقٌ وَأَنْتَ بِهِ كَاذِبٌ.

— خیانت بزرگی است که به برادرت سخنی
بگویی که او سخن تو را راست بداند در حالی
که تو دروغ گفته باشی.

۱۱ منفعت گذرا

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— يَا عَلِيُّ لَا تُكْذِبْ وَ عَلَيْكَ بِالصِّدْقِ فَإِنْ
ضَرَّكَ فِي الْعَاجِلِ كَانَ فَرَجًا فِي الْآجِلِ.

— ای علی! دروغ مگو و بر تو باد به راستگویی!
زیرا اگر چه در دنیا به ضرر تو باشد، در آخرت
مایه‌ی نجات توست.

بزرگ‌ترین گناه

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— أَعْمُ الْخَطَايَا عِنْدَ اللَّهِ اللِّسَانُ الْكَذُوبُ.

— بزرگ‌ترین گناهان نزد خداوند، زبانِ دروغ‌گوست.

به جز دروغ!

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— يُطْبَعُ الْمُؤْمِنُ عَلَى كُلِّ خَلِّهِ غَيْرَ الْخِيَانَةِ
وَالْكَذْبِ.

— مؤمن بر هر خصلتی سرشته می‌شود، به جز
خیانت و دروغ.

دوری از ایمان

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِيَّاكُمْ وَ الْكُذْبَ؛ فَإِنَّ الْكُذْبَ مُجَانِبٌ
لِلْإِيمَانِ.

— از دروغ بپرهیزید؛ زیرا دروغگو از ایمان به دور
است.

مؤمن دروغگو نمی شود

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ - لَمَا سئلَ أَيْكونُ المؤمنُ جَبَاناً؟ -:

— نَعَمْ، قِيلَ لَهُ: أَيْكونُ المؤمنُ بَخِيلاً؟ قَالَ:

نَعَمْ، قِيلَ لَهُ: أَيْكونُ المؤمنُ كَذَاباً؟ قَالَ: لَا.

— پیامبر اکرم ﷺ - هنگامی که از ایشان سؤال شد: آیا

مؤمن، ترسو می شود؟ - فرمود:

آری. عرض شد: آیا مؤمن، بخیل می شود؟

فرمود: آری. عرض شد: آیا مؤمن، دروغگو

می شود؟ فرمود: نه.

لبه ی پرتگاه

— قَالَ عَلِيُّ عليه السلام:

— الصَّادِقُ عَلِيُّ شَفَا مَنْجَاةٍ وَ كَرَامَةٍ، وَ
الكَاذِبُ عَلِيُّ شَفَا مَخْزَاةٍ وَ هَلَكَةٍ.

— شخص راستگو در آستانه ی نجات و کرامت
است و شخص دروغگو، برلبه ی پرتگاه خواری
و هلاکت.

۱۷ خرابی ایمان

— قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام:

— إِنَّ الْكُذْبَ هُوَ خَرَابُ الْإِيمَانِ.

— دروغ، ویران کننده‌ی ایمان است.

بدتر از شراب

قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ لِلشَّرِّ أَقْفَالاً، وَجَعَلَ
مَفَاتِيحَ تِلْكَ الْأَقْفَالِ الشَّرَابَ، وَالكِذْبُ
شَرٌّ مِنَ الشَّرَابِ.

خداوند عزوجل برای بدی، قفل‌هایی قرار داده
و کلیدهای آن قفل‌ها را شراب قرار داده است
و دروغ، بدتر از شراب است.

کلید بدیها

— قَالَ الْعَسْكَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— جُعِلَتِ الْخَبَائِثُ فِي بَيْتٍ وَ جُعِلَ مِفْتَاحُهُ
الْكَذِبَ.

— همه پلیدیها در یک خانه نهاده شده و کلید
آن، دروغ قرار داده شده است.

قصرهایی در بهشت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

أَنَا زَعِيمٌ بَبَيْتٍ فِي رَبَضِ الْجَنَّةِ، وَبَيْتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ، وَبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ، لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا، وَلِمَنْ تَرَكَ الْكُذْبَ وَإِنْ كَانَ هَازِلًا، وَلِمَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ.

من برای کسی که مجادله را رها کند، هر چند حق با او باشد و کسی که دروغ را هر چند به شوخی، واگذارد و کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه‌ای در حومه بهشت و خانه‌ای در مرکز بهشت و خانه‌ای در بالای بهشت ضمانت می‌کنم.

طعم ایمان ۲۱

قَالَ عَلِيُّ ؓ:

— لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتْرُكَ
الْكَذِبَ هَزْلَهُ وَجِدَّهُ.

— هیچ بنده‌ای طعم ایمان را نمی‌چشد، مگر آن
گاه که دروغ، چه شوخی و چه جدی آن را،
ترک کند.

تیرگی دل

— قَالَ عَلِيُّ ؓ:

— مَا يَزَالُ أَحَدُكُمْ يَكْذِبُ حَتَّى لَا يَبْقَى فِي قَلْبِهِ
مَوْضِعُ إِبْرَةِ صِدْقٍ، فَيُسَمَّى عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا.

— یکی از شما آنقدر دروغ می‌گوید که دیگر در
دلش به اندازه‌ی جای سوزنی راستگویی باقی
نمی‌ماند. پس، نزد خداوند، کذاب نام می‌گیرد.

۲۳ روسیاهی

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِنَّ الْكَذِبَ يُسَوِّدُ الْوَجْهَ.

— دروغ، روسیاهی می آورد.

۲۴

کم شدن روزی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

الْكَذِبُ يَنْقُصُ الرَّزْقَ.

دروغ، روزی را کم می‌کند.

میوهی دروغ

— قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— ثَمَرَةُ الْكُذْبِ الْمَهَانَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْعَذَابُ فِي
الْآخِرَةِ.

— نتیجهی دروغ، خواری در دنیا و عذاب در
آخرت است.

عاقبت دروغ

— قَالَ عَلِيُّ عليه السلام:

— عاقِبَةُ الكَذِبِ النَّدَمُ.

— فرجام دروغ، پشیمانی است.

۲۷ ننگ دنیا و آتش آخرت

— قَالَ عَلِيُّ عليه السلام:

— الكذبُ في العاجِلَةِ عارٌ، وَ في الآجَلَةِ
عَذَابُ النَّارِ.

— دروغ گفتن، در دنیا ننگ است و در آخرت،
عذاب جهنم است.

— قَالَ عَلِيُّ ؓ:

— مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ قَلَّتِ الثِّقَّةُ بِهِ، مَنْ تَجَنَّبَ
الْكَذِبَ صَدَّقَتْ أَقْوَالُهُ.

— کسی که به دروغگویی شناخته شود اعتماد
به او کم می‌شود و کسی که از دروغ اجتناب
ورزد، گفته‌هایش باور می‌شود.

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— الْكَذَّابُ وَالْمَيِّتُ سَوَاءٌ، فَإِنَّ فَضِيلَةَ الْحَيِّ
عَلَى الْمَيِّتِ الثَّقَّةُ بِهِ، فَإِذَا لَمْ يُوثَقْ بِكَلَامِهِ
بَطَلَتْ حَيَاتُهُ.

— دروغگو و مرده یکسانند؛ زیرا برتری زنده بر
مرده، به سبب اعتماد به اوست. پس هر گاه
به گفته‌ی او اعتماد نشود، حیاتش از بین رفته
است.

۳۰

بلاهای سه گانه

— قَالَ عَلِيُّ ؓ:

— يَكْتَسِبُ الْكَاذِبُ بِكَذِبِهِ ثَلَاثًا: سَخَطَ اللَّهِ عَلَيْهِ،
وَاسْتِهَانَةَ النَّاسِ بِهِ، وَمَقَتَ الْمَلَائِكَةَ لَهُ.

— دروغگو با دروغگویی خود سه چیز به دست
می آورد: خشم خدا، نگاه تحقیرآمیز مردم و
دشمنی فرشتگان.

— شرح غرر الحکم، ج ۶، ص ۴۸۰، ح ۱۱۰۳۹

۳۱ دروغ و فقر

— قَالَ عَلِيٌّ ؓ:

— اَعْتِيَادُ الْكِذْبِ يُورِثُ الْفَقْرَ.

— عادت به دروغگویی فقر می آورد.

دروغ

۳۲

از بین رفتن احترام

— قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

— لَا تَكْذِبْ فَيَذْهَبَ بِهَاؤُكَ.

— دروغ مگو، که شکوهت از بین می‌رود.

— بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۹۲

محرومیت از نماز شب

— قَالَ الصَّادِقُ (ع):

— إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ الْكِذْبَةَ فَيُحْرَمُ بِهَا صَلَاةَ

الليل.

— همانا فرد، دروغی می‌گوید و به سبب آن، از

نماز شب محروم می‌شود.

دروغ و فراموشی

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

إِنَّ مِمَّا أَعَانَ اللَّهُ عَلَيْهِ الكَذَّابِينَ النُّسِيَانَ.

از جمله کمک‌های خداوند بر ضدّ دروغگویان، فراموشی است.

دروغ، مایه‌ی تباهی

— قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— الصِّدْقُ صَلاَحُ كُلِّ شَيْءٍ، الكِذْبُ فَسَادُ كُلِّ

شَيْءٍ.

— راستی، مایه‌ی درستی هر چیزی است؛ دروغ،

مایه‌ی تباهی هر چیزی است.

جرأت بر دروغ‌گویی

قَالَ السَّجَّادُ عليه السلام:

اتَّقُوا الْكَذِبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَالْكَبِيرَ، فِي كُلِّ
جِدٍّ وَهَزَلٍ، فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَذَبَ فِي الصَّغِيرِ
اجْتَرَأَ عَلَى الْكَبِيرِ.

از دروغ؛ کوچک و بزرگش، جدی و شوخی‌اش
پرهیزید؛ زیرا انسان هرگاه در چیز کوچک دروغ
بگوید، به گفتن دروغ بزرگ جری می‌شود.

فرار از دروغ ۳۷

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِنَّ فِي الْمَعَارِضِ لَمَنْدُوحَةً عَنِ الْكُذْبِ.

در سربسته گویی‌ها، ظرافت‌هایی است که مرد خردمند را از دروغ گفتن بی‌نیاز می‌کند.

دروغ جازبا!

— قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

— الكِذْبُ مَذْمُومٌ إِلَّا فِي أَمْرَيْنِ: دَفْعِ شَرِّ
الظَّلْمَةِ، وَإِصْلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ.

— دروغ نکوهیده است، مگر در دو جا: دور کردن شرّ ستمگران و آشتی دادن میان مسلمانان.

اصلاح بین مردم

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

لَيْسَ بِالكَاذِبِ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ
خَيْرًا أَوْ نَمَى خَيْرًا.

کسی که برای اصلاح میان مردم [به دروغ]
سخن خوبی بگوید، یا به خوبی خبرکشی کند؛
دروغگو به شمار نمی آید.

۴۰

برای آشتی

— قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

— الْمُصْلِحُ لَيْسَ بِكَاذِبٍ.

— اصلاح دهنده [میان مردم مسلمان]، دروغگو به
شمار نمی آید.

— الكافي، ج ۲، ص ۲۱۰، ح ۵

مجموعه گل

- مؤمن
  - صبر
  - گناه
  - صله‌ی رحم
  - توبه
  - راستگویی
  - سخاوت و انفاق
  - خوف و رجاء
  - ذکر
  - اخلاص
  - توکل
  - حُسن ظن
  - سوء ظن
  - لقمه
  - همنشین
  - جلوه‌ی جلال
  - جلوه‌ی جمال
  - راه و همراه
  - برکت
  - همسایه
  - بلا
  - سکوت و کلام
  - نماز شب
  - حب اهل بیت علیهم‌السلام
  - معیارها
  - نشاط و غم
  - حُسن خُلق
  - دو گوهر
  - تهذیب
  - ساده‌زیستی
  - کلام وحی
  - دروغ
  - فرزندان
  - نماز
  - حیا
  - ازدواج
  - ادب
  - انتظار فرج
  - غدیر
  - معاشرت
-